

Бочко Олена Юріївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу
Мукачівський державний університет*

Бочко Елена Юриевна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры маркетинга
Мукачевський государственный университет*

Bochko O.

*PhD in Economics, Associate Professor of Marketing
Mukachevo State University*

**СУЧАСНИЙ СТАН ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА
МОЛОКОПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОБЪЕМОВ ПРОИЗВОДСТВА
МОЛОЧНОЙ ПРОДУКЦИИ УКРАИНЫ
CURRENT STATUS DAIRY PRODUCTION
VOLUMES UKRAINE**

Анотація. Проаналізовано реальний стан обсягів виробництва молокопродукції України, виявлено динаміку змін за 2010–2015 рр.

Ключові слова: виробництво молокопродукції, сільськогосподарські підприємства, господарства населення, виробники.

Аннотация. Проанализировано реальное состояние объемов производства молокопродукции Украины, выявлена динамика изменений за 2010–2015 рр.

Ключевые слова: производства молокопродукции, сельскохозяйственные предприятия, хозяйства населения, производители.

Summary. The real market of suckling products Ukraine condition is analysed, the dynamics of changes is educed after 2010–2015 уу.

Key words: production of suckling product, agricultural enterprises, economies of population, manufacturers.

Постановка наукової проблеми та її значення. Ринок молока і молокопродуктів довгий час залишається об'єктом особливої уваги і моніторингу науковців, спеціалістів агросфери, державних інституцій, що зумовлено його соціальною значущістю для найбільш вразливих верств населення. Ринок молокопродукції є одним із сегментів, що формує продовольчу безпеку країни та забезпечує населення одним із найважливіших продуктів харчування — молоком. Який рівень якості та забезпеченості таким продуктом є на сьогодні ми проаналізуємо в нашій статті.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання проблем розвитку та тенденцій змін на ринку молока та молокопродукції розкрито в дослідження вітчизняних науковців, зокрема П. Березівського, В. Галушка, О. Готорова, С. Васильчак, Ю. Данчука, М. Ільчука, С. Кваші, В. Ла-

дики, О. Маслака, І. Новака, Е. Смирнова, І. Свиноуса, Н. Слободян, О. Шпичака. Окремі проблеми розглянуті і зарубіжними науковцями. Зокрема досить ґрунтовно та детально розкривають проблеми функціонування агроринку І. Балабанов, Д. Баббела, А. Вільямс та ін.

Мета і завдання статті полягає у вивченні сучасного стану та проведенні аналізу динаміки змін на ринку молока продукції.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Молокопродукція є товаром широкого споживання, але він має обмеження щодо розширення асортименту, тому основні заходи виробників для збільшення попиту зосередженні навколо вдосконалення упаковки.

Людина протягом року для підтримки належного рівня життєздатності повинна спожити близько 380 кг

(у перерахунку на молоко) молока і молочних продуктів, у тому числі 120 кг молока у свіжому вигляді.

Фактично в країні майже на сьогодні 74,9% всього молока продовжують виробляти господарства населення, тоді як від сільськогосподарських підприємств отримано лише 25,1% (рис. 1).

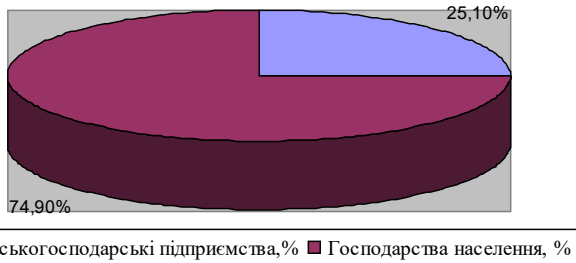

Рис. 1. Структура виробництва молока в Україні

Динаміку зміни структури виробництва молока в Україні за 2010–2015 рр. подано в таблиці 1.

Як бачимо, структура виробництва молока в Україні за 2010–2015 рр. збільшується в бік сільськогосподарських підприємств, хоча ці показники є досить незначними, адже їх виробництво молокопродукції становить лише чверть.

Водночас, порівняно з минулими роками, в секторі селянських господарств населення спостерігається зниження їх питомої ваги у загальному обсязі виробництві молока. Зокрема, якщо в 2010 р. їх частка у виробництві становила 80,3%, то в 2014-му знизилася до 74,9%. Проте зменшення цього показника пов'язаний також із загальною кількістю зменшення кількості виробництва молока: в 2010р. – 11248,5 тис. т., а в 2015р. – 10615,4 тис. т., що на 6,5% менше за показник 2010 року.

Визначивши середній відсоток зменшення виробництва молока у господарствах населення, який за

2010–2015 рр. становить – 1,08%, можемо стверджувати, що при таких темпах через 20 років виробництво молока у господарствах населення може скоротитися до 50%.

Основними причинами погіршення такої ситуації у господарствах населення є зменшення кількості осіб, які готові вирощувати ВРХ в сільській місцевості, у сільськогосподарських підприємствах проблеми виникають з наявністю застарілих технологій виробництва та зменшення якісних показників стада молочних корів.

«Низька якість молока ускладнює виробництво якісної та безпечної молочної продукції, знижує її конкурентоспроможність. Рівень споживання молокопродуктів населенням за 2015 рік на одну особу становить 210,3 кг/рік, що складає 55% від раціональної норми (380 кг/рік)», – підкреслив Ярослав Краснопольський [6].

Виробництво молока і молокопродуктів характеризується певними особливостями, які пов'язані з властивостями молочної сировини: транспортабельність на невеликій відстані, непридатність до тривалого зберігання. Тому створення стабільних каналів реалізації є гарантією, що надходження молока на молокопереробні підприємства буде ритмічним, що забезпечить населення продуктами щоденного попиту: незбираним молоком, кисломолочною продукцією, сиром, сметаною та іншими молочними виробами в достатньому обсязі. При цьому всі ланки технологічного ланцюга: «виробництво – заготівля – переробка – реалізація продукції» повинні функціонувати скоординовано [1].

«Виробництво молока в Україні цілком реально можна зробити одним із прибуткових видів агробізнесу, але це тривалий процес, який потребує великих

Таблиця 1

Структура виробництва молока в Україні за 2010–2015 рр.

Роки	Сільськогосподарські підприємства		Господарства населення		Всього	
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
2010	2216,6	19,7	9031,9	80,3	11248,5	100
2011	2245,9	20,3	8840,1	79,7	11086,0	100
2012	2535,3	22,3	8842,3	77,7	11377,6	100
2013	2558,9	22,9	8631,7*	77,1	11190,6	100
2014	2647,5	23,8	8485,3*	76,2	11132,8	100
2015	2669,2	25,1	7946,2*	74,9	10615,4	100
2015 р. до 2010 р., %	120,4	—	88,0	1. —	93,5	—

* дані подано без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

капіталовкладень і інвестицій, насамперед у реконструкцію приміщень, покращення породного складу стада великої рогатої худоби, дотримання усіх вимог технології утримання, оновлення доїльної апаратури та придбання сучасного устаткування для забезпечення збалансованої годівлі тварин» доводить Юрій Кернасюк [5].

За даними державної служби статистики України в окремих областях спостерігається досить позитивна динаміка виробництва молочної продукції (таблиця 2).

Зокрема у Вінницькій області за 2015 р. господарствами всіх типів вироблено 838,4 тонни, що посідає перше місце, друге місце за кількістю виробленого молока посідає Полтавська обл. з показником 794,1 тис. т., третє – Житомирська – 587,3 тис. т.

Найменшу кількість вироблено молока спостерігаємо у Донецькій – 227,8 (тис. т.) та Луганській (219,1 тис. т.) областях, що пов'язано із їх теперіш-

ньою окупацією. Досить низькі результати досліджуваного показника спостерігаються у Запорізькій області – 260,5 тис. т., у Чернівецькій – 294,0 тис. т. та у Херсонській – 300,1 тис. т. областях.

Через змінну кількості населення проживаючих на території України змінюється і виробництво молока на 1 особу. Так за цим показником перше місце посідає (за винятком Донецької та Луганської областей) Чернігівська обл. – 526,1 кг, друге – Полтавська обл. – 550,2 кг, третє – Вінницька обл. – 521,9 кг. Нагати́вна тенденція виробництва молока на 1 особу спостерігається у Київській – 96,4 кг., у Дніпропетровській – 105,5 кг., у Запорізькій обл. – 148,1 кг та у Одеській – 161,0 кг.

Зменшення рівня виробництва молока загострило проблеми дефіциту молока, рівня обсягів споживання та формування оптимальної системи ціноутворення. «В результаті відбувається посилення конкуренції

Таблиця 2

Виробництво молока в розрізі областей України за 2015 рр.

Області	Виробництво молока, тис. т	Чисельність населення*, ос.	Вироблено молока всіх видів на 1 особу, кг
Вінницька	838,4	1 603 488	521,9
Волинська	425,1	1 040 190	407,7
Дніпропетровська	344,3	3 273 328	105,5
Донецька**	227,8	4 284 365	53,2
Житомирська	587,3	1 256 735	462,1
Закарпатська	357,9	1 256 737	284,3
Запорізька	260,5	1 765 137	148,1
Івано-Франківська	474,0	1 379 827	342,9
Київська	446,3	1 723 455	96,4
Кіровоградська	310,6	974 164	317,9
Луганська**	219,1	2 215 554	71,7
Львівська	571,2	2 519 429	225,2
Миколаївська	343,8	1 163 627	296,0
Одеська	385,1	2 385 382	161,0
Полтавська	794,1	1 441 137	550,2
Рівненська	436,9	1 160 091	376,1
Сумська	417,3	1 121 256	373,4
Тернопільська	460,3	1 066 685	431,4
Харківська	524,7	2 715 666	192,5
Херсонська	300,1	1 066 444	281,7
Хмельницька	581,2	1 298 079	448,0
Черкаська	530,0	1 248 187	425,0
Чернівецька	294,0	906 900	323,1
Чернігівська	552,4	1 047 131	526,1
м.Київ		2 846 667	
Україна	10682,4	42 759 661	247,8

* Дані можуть змінюватися залежно від міграції; ** Дані є наближеними до реальних

вітчизняних товаровиробників з іноземними за власний ринок, а зростання об'ємів завезеної продукції з-за кордону вказує на слабку спроможність українських підприємств протистояти в боротьбі за споживача» [7].

Висновки і пропозиції. В результаті проведених досліджень, виявлено, що найбільшу питому вагу в структурі виробництва молока посідають господарства населення, проте щорічно їх питома вага зменшується. Передовими у виробництві

Література

1. Гурська І. С. Розвиток ринку молока і молочних продуктів в Україні [Електронний ресурс] / Гурська І. С. / Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/rozvitok_rinku_moloka_i_molochnikh_produkativ_v_ukrajini/104-1-0-1546.
2. Електронний ресурс. — Режим доступу: dairyreporter.com.
3. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://infagro.com.ua>.
4. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua>
5. Кернасюк Ю. . Рентабельність виробництва молока [Електронний ресурс] / Юрій Кернасюк / Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekspertna-dumka/1896-rentabelnist-vyrobnytstva-moloka.html>
6. Краснопольський Я. В Україні збільшилось виробництво молока вищого гатунку [Електронний ресурс] / Ярослав Краснопольський // Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/20590>.
7. Радько В. І. Цінова ситуація на ринку молочної сировини в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Радько, І. І. Андросович // Режим доступу: [file:///D:/Downloads/nvnau_econ_2013_181\(2\)_53.pdf](file:///D:/Downloads/nvnau_econ_2013_181(2)_53.pdf).